

COVID-19 Pandemisinin Gıda Perakende Sektörüne Etkilerinin Analizi ve Geleceğe Yönelik Çözüm Önerilerinin Geliştirilmesi

Prof. Dr. Ferhan GEZİCİ KORTEN

İstanbul Teknik Üniversitesi

COVID-19 pandemisi, gıda tedarikinin sağlıklı ve sürdürülebilir kılınmasının önemini çok daha görünür hale getirmiştir. Zira karantina sürecinde, hemen hemen tüm harcamalardan vazgeçilirken, gıda vazgeçilmezliği ile sektöre olan talebi de arttırmıştır. Bu süreçte faaliyetlerine kesintisiz devam edebilen bir sektör olarak gıda perakende sektörünün hem geri hem ileri bağlantılar nedeniyle yaşadığı problemlerin ve bu problemlere karşı geliştirdikleri uyum stratejilerinin araştırılması, sektörün geleceğe yönelik dayanıklılığı için de önemli bir katkı sağlayacaktır. Özellikle pandemi sürecinde alınan önlemler ve tüketici davranışlarındaki değişim, sektörün iş modelleri ve tedarik zincirinde değişimleri de gerekli kılmıştır. Bu nedenle, projenin amacı, gıda perakende sektöründe pandemi ile değişen iş modelleri, tedarik zinciri, çalışanlar ve çalışma koşulları ve mekânsal önceliklere ilişkin kısa-orta ve uzun vadede olası etkilerin tanımlanması ve çözüm önerilerinin ortaya konması şeklinde belirlenmiştir. Proje amacına uygun olarak, üç farklı kategorideki (yerel, indirim, ulusal zincir marketleri) organize gıda perakende işletmeleri, Türkiye'nin en büyük metropol kenti olan İstanbul'dan seçilen örneklem ile derinlemesine görüşmelere dayalı olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın öne çıkan bulguları, sektörde pandemi öncesinde varolan rekabete etki edecek olan tüketici davranışlarındaki değişimi pandeminin hızlandırdığı yönündedir. Tüketici davranışlarındaki değişim, iş modellerini doğrudan etkilerken, gıda perakendenin geleceğinde hem fiziksel hem de sanal mağazacılığın yer alacağı anlaşılmaktadır. Sektör oyuncularının buna göre geliştirecekleri stratejiler, aynı zamanda hem istihdam ve mekansal ihtiyaçlarda, hem de tedarik zincirinde belirli değişimleri de beraberinde getirmektedir. Özellikle tedarik zincirinde literatürde öne çıkan yerel-kısa tedarik zincirlerinin oluşturulması ve çoklu tedarikçiyle çalışılması stratejilerinin, araştırma kapsamındaki işletmeler tarafından önemsendiği ve uygulandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, gıda perakende, iş modeli, tedarik zinciri